

GRAMATIKA

IMENICE

IMENICE MUŠKOG RODA

Sg.						Pl.	
N	-o čovek-o intervju-o	-o Mark-o -e Đord-e	-a tat-a	-i prozor-i intervju-i	-e tat-e		
G	-a čovek-a intervju-a	-a Mark-a Đord-a	-e tat-e	-a prozor-a intervju-a	-a tat-a		
D	-u čovek-u intervju-u	-u Mark-u Đord-u	-i tat-i	-ima prozor-ima intervju-ima	-ama tat-ama		
A	A=G čoveka A=N intervju	A=G Marka Đordža	-u tat-u	-e prozor-e intervju-e	A=N tate		
V	-e/-u čoveč-e mladić-u	V=N Marko Đorđe	V=N tata	V=N prozori	V=N tate		
I	-om -em -om čovek-om mladić-em intervju-om	-om -em -om Mark-om Đord-om Đord-om	-om tat-om	-ima prozor-ima intervju-ima	-ama tat-ama		
L	-u čovek-u intervju-u	-u Mark-u Đord-u	-i tat-i	-ima prozor-ima intervju-ima	-ama tat-ama		

IMENICE ŽENSKOG RODA

Sg.				Pl.	
N	-a devojk-a	-o stvar-o	-e devojk-e	-i stvar-i	
G	-e devojk-e	-i stvar-i	-a devojak-a	-i stvar-i	
D	-i devojc-i	-i stvar-i	-ama devojk-ama	-ima stvar-ima	
A	-u devojk-u	A=N stvar-o	A=N devojk-e	A=N stvar-i	
V	-o devojk-o	-i stvar-i	V=N devojk-e	V=N stvar-i	
I	-om devojk-om	-i stvar-i -ju stvar-ju	-ama devojk-ama	-ima stvar-ima	
L	-i devojc-i	-i stvar-i	-ama devojk-ama	-ima stvar-ima	

IMENICE SREDNJEG RODA

Sg.			Pl.		
N	-o sel-o	-e polj-e	-a sel-a	polj-a	
G	-a sel-a	-a polj-a	-a sel-a	polj-a	
D	-u sel-u	-u polj-u	-ima sel-ima	polj-ima	
A	A=N selo	A=N polje	A=N sela	polja	
V	V=N selo	V=N polje	V=N sela	polja	
I	-om sel-om	-em polj-em	-ima sel-ima	polj-ima	
L	-u sel-u	-u polj-u	-ima sel-ima	polj-ima	

LIČNE ZAMENICE

Sg.

	prvo lice	drugo lice	treće lice		
			m	f	n
N	JA	TI	ON	ONA	ONO
G	mene	tebe	njega (ga)	nje (je)	njega (ga)
D	meni (mi)	tebi (ti)	njemu (mu)	njoj (joj)	njemu (mu)
A	mene (me)	tebe (te)	njega (ga)	nju (je, ju)	njega (ga)
V	—	ti	—	—	—
I	mnom	tobom	njim	njom	njim
L	meni	tebi	njemu	njoj	njemu

Pl.

	prvo lice	drugo lice	treće lice		
			m	f	n
N	MI	VI	ONI	ONE	ONA
G	nas	vas	njih (ih)	njih (ih)	njih (ih)
D	nama (nam)	vama (vam)	njima (im)	njima (im)	njima (im)
A	nas	vas	njih (ih)	njih (ih)	njih (ih)
V	—	vi	—	—	—
I	nama	vama	njima	njima	njima
L	nama	vama	njima	njima	njima

PRIDEVSKA PROMENA

Sg.

	m	f	n
N	lep(i) vaš (dečak)	lepa, vaša (devojčica)	lepo (selo), vaše (dete)
G	lepog / vašeg (dečaka)	lepe, vaše (devojčice)	lepog (sela), vašeg (deteta)
D=L	lepon / vašem (dečaku)	lepoj, vašoj (devojčici)	lepon (selu), vašem (detetu)
A	lepog / vašeg (dečaka) velik(i) vaš (prozor)	lepu, vašu (devojčicu)	lepo (selo), vaše (dete)
V=N	lepi (dečače)	lepa, vaša (devojčice)	lepo (selo), vaše (dete)
I	lepin / vašim (dečakom)	lepon, vašom (devojčicom)	lepin (selom), vašim (detetom)
L	lepon / vašem (dečaku)	lepoj, vašoj (devojčici)	lepon (selu), vašem (detetu)

Pl.

	m	f	n
N	lepi, vaši (dečaci)	lepe, vaše (devojčice)	lepa, vaša (sela)
G	lepih / vaših (dečaka)	lepih, vaših (devojčica)	lepih, vaših (sela)
D=I=L	lepin / vašim (dečacima)	lepin, vašim (devojčicama)	lepin, vašim (selima)
A	lepe / vaše (dečake) stare / vaše (prozore)	lepe, vaše (devojčice)	lepa, vaša (sela)
V=N	lepi (dečaci)	lepe, vaše (devojčice)	lepa (sela)
I	lepin / vašim (dečacima)	lepin, vašim (devojčicama)	lepin, vašim (selima)
L	lepin / vašim (dečacima)	lepin, vašim (devojčicama)	lepin, vašim (selima)

PREZENT

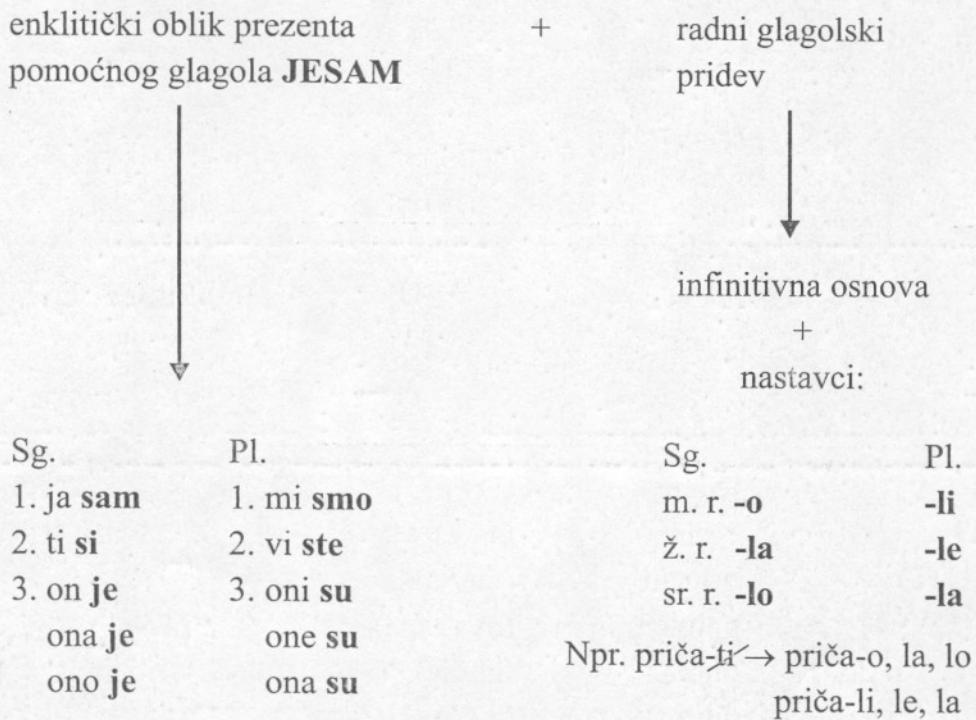
prezentska osnova + nastavci za prezent

	+	Sg.	Pl.
3. l. sg. prezenta (jede, pije, kuva...)		1. -m 2. -š 3. -Ø	1. -mo 2. -te 3. -u/-ju/-e

1. JESTI	jedem	(Ø / e)	
2. ORATI	orem	(a / e)	
3. BRINUTI	brinem	(nu / ne)	
4. a. PUTOVATI	putujem	(ova / uje)	3. l. pl. -u
b. PITI	pijem	(Ø / je)	
5. PISATI	pišem	(a / 'e)	
6. a. KUVATI	kuvam	(a / a)	
b. UMETI	umem	(e / e)	3. l. pl. -ju
7. a. RADITI	radim	(i / i)	
b. ŽIVETI	živim	(e / i)	3. l. pl. -e
8. TRČATI	trčim	(a / i)	

✿	PISATI / PIŠEM	S / Š
	KAZATI / KAŽEM	Z / Ž
	SKAKATI / SKAČEM	K / Č
	LAGATI / LAŽEM	G / Ž
	KRETATI / KREĆEM	T / Ć

PERFEKAT

Npr. perfekat glagola **pričati**

Sg.	Pl.
1. ja sam pričao	1. mi smo pričali
2. ti si pričao	2. vi ste pričali
3. on je pričao	3. oni su pričali
ona je pričala	one su pričale
ono je pričalo	ona su pričala

Glagoli kretanja

ići → *išao sam*

doći → *došao sam*

otići → *otisao sam*

ući → *ušao sam*

izaći → *izašao sam*

preći → *prešao sam*

poći → *pošao sam*

FUTUR

I

enklitički oblik prezenta
pomoćnog glagola **HTETI**

+

INFINITIV

Sg.	Pl.
1. ja ču	1. mi čemo
2. ti češ	2. vi čete
3. on, ona, ono če	3. oni, one, ona će

Npr. *pevati* → *ja ču pevati*
reći → *ja ču reći*

II

infinitivna osnova

+

nastavci

Npr. *priča-ti* → *priča*

Sg.	Pl.
1. -ču	1. -čemo
2. -češ	2. -čete
3. -če	3. -če

Npr. *pričati* → *pričaću*
•* *reći* → ~~*rečiću*~~
reći ču

IMPERATIV

**osnova za građenje
imperativa** (3. l. pl. prezenta
bez nastavka)

+

nastavci za imperativ

Sg.

Pl.

a) PIŠ-U
RAD-E

+

1. -

2. -I

3. NEKA + PREZENT

1. -IMO

2. -ITE

Npr. pisati → *(ti) piši*
raditi → *(ti) radi*

Sg.

Pl.

b) ČITA-JU

+

1. -

2. -J

3. NEKA + PREZENT

1. -JMO

2. -JTE

Npr. čitati → *(ti) čitaj*

POTENCIJAL

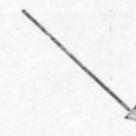
aorist pomoćnog glagola **BITI** + radni glagolski pridev

Sg.

1. ja **bih**

2. ti **bi**

3. on, ona, ono **bi**

infinitivna osnova + -o, -la, -lo; -li, -le, -la

Npr. peva-ti → peva-o

peva-la

peva-lo

peva-li

peva-le

peva-la

Pl.

1. mi **bismo**

2. vi **biste**

3. oni, one, ona **bi**

Npr. pevati → *ja bih pevao*

ZNAČENJA PADEŽA

NOMINATIV

1. Nominativ subjekta

a) Ø + N

Kosta studira matematiku.
Fakultet se nalazi u centru grada.

2. Nominativ u funkciji leksičkog jezgra predikata

a) Cop. + Ø + N

Isidora je prefosorica.
Peda je visok i mršav.

GENITIV

1. Genitiv subjekta

a) Vimati + Ø + G

U našoj prodavnici uvek ima hleba.
Došlo je malo studenata na čas.
U ponedeljak su bila samo tri studenta
na času.

b) Det._{Quant} + G

a) Ø + G

Sećam se tog radosnog događaja.
Popiću čašu vina. Poješću tri kolača.
Pijem mnogo vode.
Jela bih [malo, puno] kolača. Pila bih
[malo, puno] soka.

b) Det._{Quant} + G

c) [Det. impl.] + G

3. Genitiv prostora

a) Prep. (ispred, iza, između, ispod,
iznad, pored, oko) + G

Sto se nalazi pored kreveta. Stolice su oko
stola. Iznad stola su slike. Ispod stola
nalazi se tepih.

b) Prep. (usred, nasred, posred, kod) + G

Nasred sobe nalazi se veliki sto. Večeras
ću ostati kod kuće.

c) Prep. (od, iz, sa) + G

Otišao je od kuće. Juče smo se vratili iz

d) Prep. (do) + G

Italije. Jovan se vratio sa mora.

e) Prep. (preko) + G

Idite do one zgrade, a zatim skrenite desno.

Idite pravo preko trga, zatim skrenite levo i
videćete poštu na kraju te ulice.

4. Genitiv vremena

a) Det. (taj, jedan) + G	<i>Tog dana me je bolela glava. Upoznala sam ga <u>jednog jutra</u> na pijaci.</i>
b) Prep. (pre, posle, oko) + G	<i>Pijem kafu <u>pre doručka</u>. Doći ću kod tebe <u>posle časa</u>. Videla sam Isidoru <u>oko Nove godine</u>.</i>
c) Prep. (do) + G	<i>U Novom Sadu ću biti <u>do juna</u>.</i>
d) Prep. (od) + G	<i>U Novom Sadu sam <u>od septembra</u>.</i>
e) Det. (svaki) + G	<i>Svakog leta idemo na more.</i>

5. Kvalifikativni genitiv

a) Prep. (od, bez) + G	<i>Najviše volim sok <u>od jagode</u>. Pijem kafu <u>bez šećera</u>.</i>
b) Det. (Adj.) + G	<i>Sviđa mi se ona devojka <u>plave kose</u>. Kupila sam novu majicu <u>dugih rukava</u>.</i>

6. Posesivni genitiv

a) Det. (Adj.) + G	<i>Ovo je kuća <u>Majine sestre</u>. Ovo je kaput <u>Petra Jovanovića</u>.</i>
--------------------	--

7. Genitiv uzroka

a) Prep. (od, iz, zbog) + G	<i>Umirem <u>od gladi</u>. Uradila je to <u>iz ljubavi</u>. Nisam išla u bioskop <u>zbog kiše</u>.</i>
-----------------------------	--

DATIV

1. Dativ namene (indirektni objekat)

a) Ø + D	<i>Dao sam knjigu <u>prijatelju</u>. Rekao sam <u>sestri</u> da ću doći u petak kod nje. Kupio sam <u>devojci</u> cveće. Pisao sam <u>roditeljima</u> iz Grčke. Pozajmio sam <u>ti</u> tu knjigu.</i>
----------	---

2. Dativ cilja

a) Prep. (ka/prema) + D	<i>Putujemo <u>ka Beogradu</u>. Petar se okrenuo <u>prema Miji</u>. <u>Približavamo se Beogradu</u>. Petar prilazi <u>Miji</u>.</i>
b) Vpri- + Ø + D	

3. Dativ logičkog subjekta

a) Ø + D	<i>Milici i Milošu se svideo film. Jedu <u>mi</u> se kolači. Muka <u>mu</u> je.</i>
----------	---

4. Koncesivni dativ	
a) Prep. (uprkos) + D	<i>Uprkos magli avion je poleteo.</i>
5. Posesivni dativ	
a) Ø (lične zamenice) + D	<i>Videla sam <u>ti</u> sestru. → Srela sam <u>tvoju</u> sestru.</i>
AKUZATIV	
1. Akuzativ direktnog objekta	
a) Ø + A	<i>Volim da gledam <u>filmove</u> i čitam <u>knjige</u>. Maja je upoznala <u>Ivanu</u> pre tri godine. Često mislim <u>na Ivanu</u>.</i>
b) Prep. (na) + A	
2. Akuzativ namene (indirektni objekat)	
a) Prep. (za) + A	<i>Spremila sam večeru <u>za prijatelje</u>.</i>
3. Akuzativih cilja	
a) Prep. (u, na) + A	<i>Putujem <u>u Novi Sad</u>. Idem <u>na fakultet</u>. Putujem <u>na more</u>.</i>
4. Akuzativ vremena	
a) Prep. (u, na, za) + A	<i>Uponedeljak imamo čas. Srela sam ga <u>na Božić</u>. Dolazim <u>za Novu godinu</u>.</i>
b) Det. (taj, jedan) + A	<i>To <u>jutro</u> me je bolela glava. Jedno <u>jutro</u> sam videla Marka.</i>
c) Det. (svaki) + A	<i>Svaki <u>dan</u> idem na fakultet. Svako <u>jutro</u> pijem kafu.</i>
5. Kvalifikativni akuzativ	
a) Prep. (na) + A	<i>Prodajemo kuću <u>na sprat</u>. Sviđa mi se ona majica <u>na šrafte</u>.</i>
6. Akuzativ logičkog subjekta	
a) Ø + A	<i>Boli <u>me</u> glava. Sofiju boli grlo. Mama <u>ga</u> nervira.</i>
VOKATIV	
1. Vokativ u funkciji obraćanja nekome	
a) Ø + V	<i>Devojko, otvori prozor. Gospodine Iliću, da li mogu da Vas pitam nešto?</i>

INSTRUMENTAL

1. Instrumental društva

a) Prep. (sa) + I	<i>Išla sam u bioskop sa prijateljima. Razgovarala sam juče sa Marinom.</i>
-------------------	---

2. Instrumental sredstva

a) Ø + I	<i>Na posao idem bicikлом. Obično putujem avionом. Pišem olovком.</i>
----------	---

3. Instrumental prostora

a) Prep. (pred, nad, pod, među) + I b) Ø + I	<i>Knjiga je pod stolom. Sedimo pred kućom. Volim da se šetam gradom. Juče sam dugo lutala ulicama Novog Sada. Idite pravo ovim hodnikom i onda skrenite kod stepenica levo.</i>
---	--

4. Instrumental vremena

a) Ø + I (imenica je uvek u pluralu) b) Ø + I (imenica označava imena dana)	<i>Mesecima se nismo videli. Godinama učim srpski jezik. Sredom imamo časove srpskog jezika. Vikendom idemo na izlet.</i>
--	---

5. Kvalifikativni instrumental

a) Prep. (sa) + Det. + I	<i>Sviđa mi se ona devojka sa crnom kosom. Kupila sam košulju s kratkim rukavima.</i>
--------------------------	---

LOKATIV

1. Lokativ objekta

a) Prep. (o) + L	<i>Dugo smo razgovarali o filmu koji smo gledali. Razmišljam o tebi.</i>
------------------	--

2. Lokativ prostora

a) Prep. (u, na, po) + L	<i>Zoran živi u Beogradu. Prošle godine sam bila na moru sa prijateljima. Šetam po gradu.</i>
--------------------------	---

3. Lokativ vremena

a) Prep. (u) + L	<i>David i Loreto su došli u Novi Sad u septembru.</i>
------------------	--

4. Kvalifikativni lokativ

a) Prep. (u) + L	<i>Da li si video onu devojku u žutim pantalonama?</i>
------------------	--